

Sisäministeriö

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta annetusta laista (CER-direktiivi)

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan säädettäväksi laki yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta, ja muutettavaksi turvallisuuslainsäädäntöä, rikosrekisterilakia, lakia rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä, eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annettua lakia sekä lakia huoltovarmuuden turvaamisesta. Esityksellä pantaisiin täytäntöön direktiivi (EU) 2022/2557 kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä ja direktiivin 2008/114/EY kumoamisesta, jäljempänä CER-direktiivi.

Lisäksi ulkomaanliikenteen satamien satamanpitäjille säädettäisiin velvollisuus varmistaa tiettyjen työntekijäryhmien nuhteettomuus ja luotettavuus turvallisuuslainsäädäntöä mukaisella perusmuotoisella henkilöturvallisuuslainsäädäntöä.

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta ja toteaa seuraavaa.

Yleistä

CER-direktiivi ja ehdotettu uusi laki yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta sekä siihen liittyvä lainsäädäntö ovat Suomessa uudenlaista lainsäädäntöä. Vaikka Suomessa on pitkät perinteet varautumisesta ja huoltovarmuuden ylläpitämisessä, edellyttää CER-direktiivin toimeenpano lainsäädännössä asetettuja velvoitteita varautua eri laajuisiin häiriötilanteisiin. Lisäksi ehdotus edellyttää unionin oikeuteen perustuvan häiriönsietokyvyn käsitteen lakisääteistä sisällyttämistä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ja niiden jatkuvuuden turvaamiseen. Ehdotettu lainsäädäntö merkitsee oikeudellisesti sitä, että yhteiskunnan ohjaus ja sen hallinta, joka on aikaisemmin järjestetty soft law -tyyppisellä periaatepäättösohjauksella sekä sopimusperusteisella, vapaamuotoisella ja osaksi vapaaehtoisellakin yhteistyöllä, tuodaan suoraan lainsäädännön piiriin. CER-direktiivin kautta suomalaisen lainsäädäntöön tulee uudenlaisia velvoitteita, joista ei ole aikaisemmin varsinkaan yleislainsäädännöllä säädetty.

Perustuslain 2 §:n 3 momentin oikeusvaltioperiaatteen mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Tämä edellyttää, että Suomessa on ajantasainen, selkeä ja ymmärrettävä yleislainsäädäntö, jossa on riittävästi säädetty viranomaisten toimivaltuuksista ja yhteistyöstä sekä yhteistyövelvoitteista sekä kriittisten toimijoiden varautumisvelvoitteista tarkkarajaisella ja täsmällisellä sekä oikeasuhtaisella, mutta myös riittävän joustavalla sääntelyllä erilaisten häiriötilanteiden varalta. Esityksen jatkovalmistelussa olisikin kiinnitettävä erityistä huomiota sääntelyn tarkkarajaisuuteen ja täsmällisyyteen, jotta uudenlaiset lainsäätteiset varautumisvelvoitteet yrityksille ovat paitsi ymmärrettävissä ja ennakoitavissa myös konkreettisia ja kustannustehokkaita. Pääallekkäistä sääntelyä ja päällekkäisiä rakenteita toiminnan ohjaamisessa on syytä välttää.

Direktiivin tavoitteet yhteiskunnan häiriönsietokyvyn parantamisesta ovat nykyisessä turvallisuustilanteessa erittäin perustellut ja tärkeitä. Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että parhaiten direktiivin tavoitteisiin päästään tukeutumalla suomalaisessa yhteiskunnassa hyväksi havaittuun yhteistyöhön viranomaisten ja elinkeinoelämän välillä sekä rakentamalla uusi, velvoitteisiin perustuva järjestelmä jo olemassa olevien hyvien rakenteiden ja sopimusperusteisten toimintamallien päälle. Tämä lienee myös nykyisessä valtioneuvoston tilanteessa viisain ratkaisu, koska kokonaan uusien rakenteiden vaatimia uusia henkilöstöresursseja ei todennäköisesti ole saatavilla.

Ehdotettu laki yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta tuo mukanaan uusia velvoitteita ja uuden suunnittelu- ja ohjausjärjestelmän sekä riskienhallinnan järjestelmän, joka poikkeaa soveltamisalaltaan, vaatimuksiltaan ja toimintatavoiltaan yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta ja varsinkin huoltovarmuutta turvaavasta toiminnasta. Se sisältää myös toimialakohtaiseen lainsäädäntöön ja sen mukaisiin riski- ja varautumissuunnitelmiin nähden olennaisestikin uudenlaisia näkökulmia. Esityksen viimeistelyssä onkin tarpeen kiinnittää erityistä huomiota näiden nivomiseen osaksi suomalaista kokonaisturvallisuusajattelua ja kokonaisturvallisuuden ohjaus- ja johtamisjärjestelmää sekä toimialakohtaiseen toteuttamiseen suhteessa erityislainsäädännössä säädettyihin vaatimuksiin. Tällä on merkitystä myös yritysvaikutusten ja sääntelyn kokonaiskustannusten näkökulmasta.

Myös kuten hallintovaliokunta on CER-direktiiviluonnoksesta antamassaan lausunnossa (HaVL 14/2021 vp) todennut, lakiin huoltovarmuuden turvaamisesta (1390/1992) pohjautuvalla kansallisella järjestelmällämme on eroistaan huolimatta sama tavoite kuin CER-direktiivillä eli yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen. Hallintovaliokunta on samoin korostanut, että esityksen velvoitteet toimijoille on tärkeää suunnitella siten, etteivät ne lisää tarpeettomasti hallinnollista taakkaa tai kustannuksia.

Kriittisten toimijoiden velvollisuuksista säädetään esityksessä melko ylimalkaisesti ja velvoitteiden sisältö jää pääasiassa riippumaan tulevista viranomaistoimenpiteistä ja viranomaisohjauksesta. Omaksuttua mallia ei voi pitää optimaalisena sääntelyn tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden näkökulmasta. Toimijoiden uusista lakisäateisistä varautumisvelvollisuuksista tulisi säätää riittävän selkeästi lain tasolla jo siitäkin syystä, että toimijat pystyvät etukäteen arvioimaan velvoitteista aiheutuvia kustannuksiaan. Sääntelyn avoimuus herättää myös kysymyksen siitä, tulevatko direktiivin tavoitteet todella toimeenpannuksi riittävällä tarkkuudella.

Soveltamisala

Lakiluonnoksen 1 §:ssä säädettäisiin lain soveltamisalasta. Liikenne- ja viestintäministeriön käsityksen mukaan lain soveltamisalasta säätäminen 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa esitetyllä tavalla eli viittaamalla CER-direktiivin laaja-alaiseen liitteeseen, voi osoittautua valtiosääntöoikeudellisesti ongelmalliseksi esityksen käsittelyn aikana. Perustuslakivaliokunta on korostanut, että viittaustekniikan käyttämistä direktiivin täytäntöönpanossa tulee pääsääntöisesti välttää (ks. esim. PeVL 34/2022 vp, s. 2-3 ja siinä viitatu lausunnot).

Lakiluonnoksen 1 §:n 2 momentissa täsmennettäisiin soveltamisalaan liittyvässä direktiivi viittauksessa olevaa terveydenhuollon tarjoajan määritelmää. Vastaava terveydenhuollon tarjoajan määritelmä sisältyy myös kyberturvallisuusdirektiivin (EU 2022/2555, jäljempänä NIS2-direktiivin) soveltamisalaan. Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että viitattu määritelmän tarkennus on yhdenmukainen suhteessa NIS2-direktiivin täytäntöönpanossa tehtyyn tulkintaan terveydenhuollon tarjoajan määritelmän alasta.

Kansallinen turvallisuus on suljettu lain soveltamisalan ulkopuolelle. Esitysluonnos sisältää kuitenkin lukuisia viittauksia kansalliseen turvallisuuteen ja muun muassa CER-direktiivissä tarkoitettu kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskeva kansallinen strategia olisi esityksen mukaan Suomessa luonteeltaan kansallisen turvallisuuden strategia. Esityksen soveltamisalasäännös poissuljentoineen vaikuttaa siis jossain määrin epäloogiselta.

Kansallinen strategia, riskiarviointi ja päällekkäisyys SVPL 244 a ja 244 b §:n kanssa

Lakiluonnoksen 5 §:n 3 momentissa säädettäisiin kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskevaan kansalliseen strategiaan sisällytettävistä seikoista. Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että 3 momentin 7 kohdassa tulee viitata CER- ja NIS2-direktiivien toimivaltaisten viranomaisten sijaan niihin kansallisiin viranomaisiin, joille CER- ja NIS2-direktiiveissä tarkoitetut toimivaltaisten viranomaisten tehtävät Suomessa osoitetaan. NIS2-direktiivin täytäntöönpanossa tarkoittaman toimivaltaisen viranomaisen tehtävä ehdotetaan osoitettavaksi toimialakohtaisille valvoville viranomaisille. Liikenne- ja viestintäministeriö tukee jatkovalmistelussa viittauksen tarkentamista NIS2-direktiivin tarkoittamiin toimivaltaisiin viranomaisiin.

Lakiluonnoksen 6 §:ssä säädettäisiin CER-direktiivin 5 artiklassa tarkoitetusta kansallisesta riskiarvioinnista. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tarpeellisena, että kansallinen riskiarviointi laaditaan laajapohjaisessa yhteistyössä toimialakohtaisten ministeriöiden, muiden viranomaisten sekä yksityisen sektorin kanssa ottaen huomioon viranomaisten toimialakohtainen asiantuntemus sekä se, että suuri osa kriittisestä infrastruktuurista on yksityisen sektorin vastuulla ja yksityisellä sektorilla on kokemusta toimialaansa liittyvistä riskeistä. Säännöksestä tulisi käydä ilmi riskiarvioinnin laatimisesta vastaavan viranomaisen velvoite kuulla toimialakohtaisia viranomaisia riskiarvioinnin laatimisen aikana. Lisäksi säännöksestä tulisi käydä ilmi, mitä tarkoitusta varten kansallinen riskiarviointi laaditaan ja missä tarkoituksessa riskiarvioinnissa käsiteltäisiin 2 momentissa tarkoitettuja seikkoja.

Lakiluonnoksen 6 §:n 2 momentin 8 kohdan nojalla kansallisessa riskiarvioinnissa olisi käsiteltävä merkityksellisiä "muita uhkia kuten teknologiaan liittyviä kansallisen turvallisuuden uhkia tai paikkatiedon väärinkäytön uhkaa". Kohdassa olisi kyse teknologiaa koskevilta osin kansallisesta lisäyksestä, ottaen huomioon CER-direktiivin 5 artiklan toisen kappaleen sanamuoto.

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014, SVPL) 244 b §:n nojalla valtioneuvoston asettama verkkoturvallisuuden neuvottelukunta arvioi kokonaisvaltaisesti kansallisen turvallisuuden toteutumista viestintäverkoissa. Lisäksi SVPL:n 244 a §:n mukainen menettely koskee viestintäverkkolaitteen käytön kieltämistä viestintäverkon kriittisissä osissa, jos on painavia perusteita epäillä, että laitteen käyttäminen vaarantaisi kansallista tai maanpuolustusta pykälän 1 momentissa tarkoitetulla tavalla. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tärkeänä, että jatkovalmistelussa arvioidaan 6 §:n 2 momentin 8 kohtaa ja kansallisen riskiarvioinnin teknologiaa koskevan osan suhdetta ja päällekkäisyyttä SVPL:n 244 a §:n ja 244 b §:n mukaisiin menettelyihin. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tarpeellisena, että kansallisen CER-riskiarvioinnin laatimisen prosessia kehitetään siten, että teknologiaa koskevilta osin ei synny päällekkäisyyttä tai ristiriitaisuutta SVPL 244 a ja 244 b §:n mukaisten menettelyiden ja verkkoturvallisuuden neuvottelukunnan työn kanssa. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tärkeänä, että SVPL:n 244 a ja 244 b §:ien alaan kuuluvien riskien arviointia tehdään SVPL:n mukaisessa menettelyssä. Tuloksia voitaisiin esimerkiksi yhteensovittaa tarvittaessa kansallisen CER-riskiarvioinnin laatimisessa. Riskiarvioinnin suorittaminen yhteistyössä toimialakohtaisen viranomaisen ja yksityisen sektorin asiantuntemuksen kanssa on perusteltua.

Toimivaltainen viranomainen

Lakiluonnoksen 7 §:ssä säädettäisiin sisäministeriön tehtävistä. Sisäministeriö olisi ainoa viranomainen, joka esityksessä nimettäisiin CER-direktiivin tarkoittamaksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi. CER-direktiivissä tarkoitettuja toimivaltaisen viranomaisen tehtäviä olisi kuitenkin hajautettu sekä sisäministeriölle että muille

kansallisille viranomaisille, joita kuitenkin ei nimettäisi CER-direktiivin tarkoittamaksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi. Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että luonnoksen sääntelytapa CER-direktiivin tarkoittaman toimivaltaisen viranomaisen nimeämisestä ja tehtävien hajautumisesta tekee haastavaksi yhteensovittaa kansallisessa täytäntöönpanossa NIS2- ja CER-direktiiveihin sisältyvää sääntelyä toimivaltaisista viranomaisista ja niiden välisestä yhteistyöstä. NIS2-direktiivin kansallista täytäntöönpanoa on valmisteltu siten, että direktiivissä tarkoitettu toimivaltainen viranomainen olisi toimialakohtainen kyberturvallisuuden riskienhallinta- ja raportointivelvoitteita valvova viranomainen.

Perustuslain 2 §:n näkökulmasta viranomaisten toimivallasta on säädettävä selkeästi. Tämä tulee ottaa huomioon esityksen jatkovalmistelussa.

Kriittisten toimijoiden määrittäminen

Esityksen 3 luvussa säädettäisiin kriittisten toimijoiden määrittämisestä ja toimijoita koskevista yleisistä vaatimuksista. Esityksen perusteella on jossain määrin vaikeata saada selvyyttä siitä, keihin toimijoihin lain mukaiset velvoitteet kohdistuvat. Tämä ei vastaa sääntelyn tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden vaatimusta. Oikeusvarmuuden näkökulmasta on tärkeätä, että toimijoiden määrittelyyn ei sisälly tarpeetonta harkintavaltaa, vaan että kriteereistä säädetään lain tasolla ymmärrettävästi ja yksiselitteisesti.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että NIS2-direktiivin mukaisia kyberturvallisuuden riskienhallinta- ja raportointivelvoitteita olisi sovellettava myös CER-direktiivin nojalla määritettäviin kriittisiin toimijoihin. NIS2-direktiivin kansallisessa täytäntöönpanossa on valmisteltu uutta horisontaalista lakia, jossa säädettäisiin NIS2-direktiivin mukaisista velvoitteista. CER-direktiivin nojalla määritettävät kriittiset toimijat olisi saatettava NIS2-direktiivin velvoitteiden alaan joko saattamalla ne NIS2-direktiiviä täytäntöönpaneavan uuden lain soveltamisalaan tai säätämällä toimijoita koskevista NIS2-direktiivin mukaisista kyberturvallisuuden riskienhallinta- ja raportointivelvoitteista muulla tavalla.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että mikäli CER-direktiivin nojalla määritettävät kriittiset toimijat saatetaan NIS2-direktiivin velvoitteiden alaan siten, että horisontaalinen uusi laki koskee myös niitä, tulisi esityksen 3 §:ssä ja 3 luvussa säätää informatiivinen viittaus NIS2-velvoitteita koskevaan säädökseen, joka toimijoihin soveltuisi CER-kriittiseksi toimijaksi määrittelyn johdosta. Lisäksi esityksen 3 luvussa tulisi säätää toimijaa koskevasta siirtymäajasta sille, kun CER-kriittiseksi määrittämisen jälkeen toimijaan sovelletaan NIS2-velvoitteita.

Valvonta ja NIS-CER-viranomaisten yhteistyö

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tavoiteltavana, että CER- ja NIS2-direktiivien nojalla toimijoille asetettavien velvoitteiden valvonta järjestettäisiin mahdollisimman yhdenmukaisesti eri toimialoilla. Esityksen 5 luvussa ehdotettua toimialakohtaista valvontaa voidaan CER- ja NIS2-direktiivien täytäntöönpanon yhteensovittamisen kannalta pitää erittäin kannatettavana.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää välttämättömänä täsmentää esityksen 20 §:ää jatkovalmistelussa siten, että siitä ilmenee toimiala, jolla kukin valvova viranomainen on toimivaltainen. Lisäksi CER-direktiivin 9 artiklan 1 kohdan nojalla CER-direktiivin liitteessä olevan taulukon 8 kohdassa esitetyn toimialan eli digitaalisen infrastruktuurin toimialan kriittisten toimijoiden osalta toimivaltaiset viranomaiset ovat periaatteessa NIS2-direktiivin mukaisia toimivaltaisia viranomaisia. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää perusteltuna, että CER-direktiivin liitteessä 8 tarkoitettua digitaalisen infrastruktuurin toimialalla NIS2- ja CER-direktiivien tarkoittama toimivaltainen viranomainen on sama viranomainen. NIS2-direktiivin

kansallisessa täytäntöönpanossa digitaalisen infrastruktuurin toimivaltaiseksi viranomaiseksi ehdotetaan Liikenne- ja viestintävirastoa.

CER-direktiivin 6 artiklan 4 kohdan nojalla jäsenvaltioiden on varmistettava, että CER-direktiivin mukaiset toimivaltaiset viranomaiset ilmoittavat NIS2-direktiivin mukaisille toimivaltaisille viranomaisille kriittisen toimijan määrittämisestä. Ilmoituksesta säädettäisiin ehdotuksen 27 §:n 1 momentissa. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tarpeellisena täsmentää jatkovalmistelussa 27 §:n 1 momenttia siten, että säännöksestä ilmenee yksiselitteisesti, kenen vastuulla ilmoituksen tekeminen on. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää mahdollisena, että ilmoituksen tekemisestä säädettäisiin myös 27 §:n 1 momentin sijasta päätöksentekoa koskevassa 14 §:ssä. Liikenne- ja viestintäministeriö tukee jatkovalmistelussa viittauksen tarkentamista NIS2-direktiivin tarkoitamiin toimivaltaisiin viranomaisiin.

Esityksen 27 §:n 2 momentissa säädettäisiin NIS2- ja CER-direktiivin mukaisia velvoitteita valvovien viranomaisten yhteistyöstä. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää säännöstä yhteistyöstä tarpeellisena. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tarpeellisena tarkentaa, viittaako 14 §:ssä tarkoitettu viranomainen kriittisen toimijan määrittämistä koskevan asian ratkaisevaan viranomaiseen vai myös muihin viranomaisiin, ottaen huomioon, että 14 §:n 2 momentissa säädettäisiin myös ”muihin ministeriöistä ja viranomaisista”. Kyberturvallisuusriskejä, -uhkia ja -poikkeamia koskevat määritelmät sisältyvät NIS2-direktiiviin ja sitä täytäntöönpanevaan sääntelyyn. Liikenne- ja viestintäministeriö tukee jatkovalmistelussa viittauksen tarkentamista NIS2-direktiivin tarkoitamiin toimivaltaisiin viranomaisiin sekä niiden toteuttamiin valvontatoimenpiteisiin.

Tilannekuva

CER-direktiivin keskeinen tavoite on parantaa kriittistä infrastruktuuria ja kriittisen infrastruktuurin toimijoita koskevaa tilannekuvaa. Esityksen mukaan tilannekuva näyttäisi kuitenkin rakentuvan yksinomaan poikkeamailmoitusten varaan eli keskittyvän kriisien jälkeiseen tilanteeseen. Varautumisen ja yhteiskunnan kriisinkestävyysnäkökulmasta olisi parempi, että tilannekuva olisi reaaliaikainen ja että tietoa vaihdettaisiin eri toimijoiden kesken molempiin suuntiin myös normaalioloissa ja ennen poikkeamien ilmenemistä. Neljän vuoden välein tehtävä riskiarviointi ei sekään vaikuta erityisen tehokkaalta mallilta kerätä tietoa suomalaisen kriittisen infrastruktuurin tilasta. CER-direktiivin mukainen järjestelmä tulisikin sitoa tiukemmin jo olemassa olevaan suomalaiseen, etupainotteiseen, ennaltaehkäisevään varautumismalliin sekä kokonaisturvallisuuden malliin.

Viranomaisen roolin tulisi myös CER-kentässä olla suomalaiseen tapaan toimijoita tukeva ja ohjaava hallintolain hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti. Läheinen yhteistyö valvontaviranomaisen ja valvottavien toimijoiden välillä rakentaa yleensä myös realistisempaa ja reaaliaikaisempaa tilannekuvaa sekä vahvistaa yhteiskunnan kriisinkestävyyttä.

Satamien turvallisuusselvitykset

Liikenne- ja viestintäministeriö on osallistunut oikeusministeriön johdolla valmisteluun satamien turvallisuusselvityksiä koskevista lakimuutoksista. Liikenne- ja viestintäministeriö kannattaa esitettyjä muutoksia turvallisuusselvityslakiin ja eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että Liikenne- ja viestintäviraston valvonnan piiriin ei nykyisen turvatoimisääntelyn mukaisesti kuulu muita satamatoimijoita kuin satamanpitäjät. Uusien satamatoimijoiden

tuominen Liikenne- ja viestintäviraston valvonnan piiriin muuttaisi merkittävästi Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänkuvaa. Tältä osin edellytetään jatkokeskusteluja ministeriöiden välillä resurssitarpeista. Tämän takia liikenne- ja viestintäministeriö pitää luonnollisena satamanpitäjille asetettavaa velvollisuutta varmistaa, että kriittisiin tietoihin ja –tietojärjestelmiin pääseville henkilöillä on voimassa oleva turvallisuus selvitys. Satamanpitäjälle asetettava velvollisuus sopii turvatoimilain systematiikkaan ja mahdollistaa sen, että virasto voi jatkossakin valvoa laissa säädettyjen velvollisuuksien toteutumista.

Liikenne- ja viestintäministeriö kuitenkin toteaa, että satamat ovat keskenään hyvin erilaisia ja satamanpitäjällä ei välttämättä ole pääsyä kaikkiin niihin tietoihin ja järjestelmiin, joita lakimuutoksella on tarkoitus suojata. Siksi liikenne- ja viestintäministeriö pitääkin hyvänä, että hallituksen esitysluonnoksessa on jätetty avoimeksi kysymys siitä, miten satamanpitäjä päättää tämän velvollisuutensa hoitoa. Asiaa voitaisiin mahdollisesti täsmentää vielä tiedonvaihtosäännöksillä seuraavanlaisesti:

7 g § Turvallisuus selvitys

Ulkomaanliikenteen sataman satamanpitäjän on varmistettava, että lastin käsittelyä koskeviin tietojärjestelmiin sekä sataman turvatoimia koskeviin tietoihin ja kulunvalvontatietoihin on pääsy vain henkilöillä, jonka nuhteettomuus ja luotettavuus on varmistettu turvallisuus selvityslain mukaisella perusmuotoisella turvallisuus selvityksellä. Turvallisuus selvitys on uusittava sen voimassaolon päättyessä.

Työnantajan, joka on hakenut turvallisuus selvityslain mukaista perusmuotoista turvallisuus selvitystä, on salassapitosäännösten estämättä luovutettava satamanpitäjälle sellainen henkilöturvallisuus selvityksessä tai turvallisuus selvityslain 51 §:n mukaisessa seurannassa ilmennyt tieto, joka on välttämätön satamanpitäjän 1 momentissa tarkoitetun velvollisuuden hoitamiseksi.

Satamanpitäjän tai työnantajan, joka on hakenut perusmuotoista turvallisuus selvitystä, on salassapitosäännösten estämättä ilmoitettava 3 § mukaisille toimivaltaisille viranomaisille sellainen henkilöturvallisuus selvityksessä tai turvallisuus selvityslain 51 §:n mukaisessa seurannassa ilmennyt tieto, joka on välttämätön niiden tässä laissa annettujen tehtävien hoitamiseksi.

Vaikutus arviointi

Toimijan määrittäminen CER-direktiivin nojalla kriittiseksi saattaa toimijan myös NIS2-direktiivissä tarkoitettujen kyberturvallisuuden riskienhallinta- ja raportointivelvoitteiden alaan NIS2-direktiivin tarkoittamana keskeisenä toimijana. Mikäli toimija ei ennalta muutoin kuuluisi NIS2-velvoitteiden soveltamisalaan, toimijalle aiheutuisi tästä kustannuksia, joiden määrä voi olla huomattava, riippuen suuresti toiminnan laadusta ja laajuudesta sekä toimijassa ennestään tehtävän kyberturvallisuuden riskienhallinnan tasosta. Tämä yhteys tulisi tunnistaa ja siitä aiheutuvia vaikutuksia tulisi arvioida esityksen vaikutus arviointia koskevassa osiossa.

CER-direktiivin nojalla toimijan määrittämisestä kriittiseksi aiheutuu myös NIS2-valvoville viranomaisille uusia valvontaan liittyviä julkistaloudellisia kustannuksia. Kaikki CER-direktiivin nojalla määritettävät kriittiset toimijat olisivat NIS2-direktiivin tarkoittamia keskeisiä toimijoita, joihin NIS2-direktiivin mukaisia velvoitteita valvovien viranomaisten olisi kohdennettava ennakkollista valvontaa. Siltä osin kun CER-direktiivin nojalla määritettävissä kriittisissä toimijoissa olisi kyse toimijoista, jotka eivät kuulu muutoin NIS2-direktiivin soveltamisalaan tai ole siinä tarkoitettuja keskeisiä toimijoita, lisäisivät ne toimijoiden määrää, joihin NIS2-valvovien viranomaisten olisi kohdistettava ennakkollista valvontaa. Tästä toimijoiden määrän lisäyksestä aiheutuvaa julkistaloudellista vaikutusta NIS2-valvoville viranomaisille ei ole sisällytetty NIS2-direktiivin kansallista täytäntöönpanoa koskevan hallituksen esityksen julkistaloudellisia vaikutuksia koskevaan arviointiin. Tästä toimijoiden määrän lisäyksestä aiheutuva julkistaloudellinen vaikutus tulisi tunnistaa ja arvioida CER-direktiiviä täytäntöönpanevassa hallituksen esityksessä.

Esityksen vaikutusarvioinnissa sivulla 75 todetaan kustannuksia aiheutuvan myös sähköisestä ilmoituskanavasta. Esityksen mukaan ”ilmoituskanavan perustamisessa otetaan huomioon yhteinen rajapinta hallinnollisen taakan minimoimiseksi kyberpoikkeamailmoitusten välittämisessä (NIS 2).” Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tarpeellisena täsmentää, mitä viitatulla kohdalla tarkoitetaan esityksessä. Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että tavoite yhteisestä sähköisestä järjestelmästä NIS2- ja CER-direktiivien mukaisia ilmoituksia varten on kannatettava, mutta edellyttää lisärahoitusta suhteessa nykyiseen NIS-ilmoitusjärjestelmään ja sen kehittämiseksi NIS2-vaatimusten mukaiseksi osoitettuun rahoitukseen. Tältä osin edellytetään jatkokeskusteluja ministeriöiden välillä resurssitarpeista. Yleisesti sekä CER- että NIS2-direktiivien velvoitteiden soveltamisalaan kuuluvien organisaatioiden kannalta keskitetty ilmoituskanava helpottaisi raportointia, mutta keskitetyn ilmoituskanavan laajentaminen edellyttää jatkotyötä ja rahoitusta.

Viranomaiskustannusten lisäksi esitykseen tulisi sisällyttää arvio sääntelyn taloudellisista vaikutuksista yrityksiin. Esitys ei tällä hetkellä sisällä arviota yritysvaikutuksista, vaikka esityksellä selkeästi asetettaisiin uusia varautumisvelvoitteita yrityksille. Eri toimialojen yritysten varautumisaste on tällä hetkellä hyvin erilainen, joten kustannukset voivat olla merkittäviäkin sellaisille toimijoille, jotka eivät tällä hetkellä varaudu häiriötilanteisiin. Tällaisilla yrityksillä tarve viranomaisohjaukselle voi myös olla suuri ja myös tästä viranomaisohjauksesta aiheutuviin kustannuksiin on syytä varautua.

Valtion erityistehtäväyhtiöillä on lukuisia kriittiseen infrastruktuuriin liittyviä tehtäviä, joita esityksessä ei ole arvioitu tarkemmin. Erityistehtäväyhtiöille mahdollisesti tulevien uusien velvollisuuksien kustannukset tulisi myös kyetä arvioimaan mahdollisten valtion menolisäysten näkökulmasta.

Ylijohtaja Olli-Pekka Rantala

Valmiusjohtaja Mika Vuorinen

Jakelu: Sisäministeriö

VN/18947/2022-LVM-130

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: